

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

49. An saltem Commissarius Cruciatæ possit dare licentiam audiendi
Missam, vel celebrandi in Oratorio privato? Ex p. 9. tr. 1. r. 24.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Oratorio, tempore interdicti, celebraretur. Ergo supponitur concessum aliis temporibus, utpote quod minus est; ex reg. iur. in 6. *Cui conceditur quod est plus conceditur, quod est minus.* Tum ex illa dictione, etiam quam addit Bulla Latina, quæ casum difficiliorem, & magis dubitabilem exprimit; supponit tamen faciliorem, & minus dubitabilem, qualis erat extra tempus interdicti argum. leg. *Conuenticula C. de Episc. & Cler. l. Etiam C. Si inuores, vel curatores & Clement. Religiosus de prescript. & Clem. unica, de supplenda negligentia Prælatorum, Clement. Nolentis de Her. & in eisdem Zabarella. Quod procedit etiam in materia stricta, & exorbitanti, ut tradit Menoc. de recup. possess. n. 56. Selua conf. 64. n. 10. Iure namque commun. celebrari non potest alibi quam in locis consecratis, seu ab Episcopo benedictis, nisi forte lumina exegerit necessitas ex text. in cap. *Sicut non alij, de consecr. dist. 1. cap. Missarium cap. Hic ergo, & aliis eadem dist. & cap. Episcoporum de priuil. in 6. ubi suppositum facientes ab ingressu Ecclesie interdicuntur; & ex Conc. Trid. sess. 22. decreto de obseru. & vit. in celebr. Miss. ubi excipitur Episcopi dispensatio. Bulla ergo concedit sumentibus ipsam, ut possit habere priuatum Oratorium, & in eo Missas celebrare, vel celebrari facere, dummodo Oratorium sit diuino tantum cultui deputatum, & ab Ordinario designatum iuxta formam in Tridentino præscriptam, & dum eo quis utitur, fundat preces pro vnione Christianorum Principum, & eorumdem contra Infideles victoria. Quod si roges, quid operatur hoc Bullæ priuilegium, si expectanda est Episcopi approbatio, visitatio, & designatio: Respondeo, multum operari. Primò, non esse opus licentiam, & facultatem Ordinarij, sed solum illius designationem, seu approbationem, etiam absque necessitate urgente, ut dicitur cap. *Sicut non alij, de consecr. dist. 2. 1.* Secundò, ut non requiratur approbatio Ordinarij illius loci, sed cuiuscumque Ordinarij approbatio sufficiat, sicuti in confessore electo docent plures, approbationem cuiuscumque Ordinarij, siue loci, siue penitentis, siue Confessarij, sufficere. Tertio, & præcipue operatur, ut Episcopus sit obligatus, & cogi possit approbationem concedere, si locus decens est, & diuino cultui deputatus; indicant illa verba, *ab Ordinario visitando, & designando.* Neque oportet Oratorium antea esse diuino cultui deputatum: sat est, per illam approbationem, & Episcopi designationem deputari; profana enim facta fieri possunt. Quod si postmodum profanis vsibus deseruiat, noua deputatione Ordinarij indigebit.] Hucusque Palaus. Et hanc sententiam probabilem esse putat, & testatur docere plures Patres Societatis Iesu, Garcias in *Theol. mor. tract. 3. diffie. 8. dub. 2. punct. 3. numero. 25.* licet ipse negatiuæ sententiæ adhareat. Itaque affirmatiuam ego prorsus reiciendam esse puto cum *Egidio Trulench in Bull. Cruc. lib. 1. §. 1. dub. 5. n. 7.* Nam, etsi verissimum sit, ut *sup.* tetigimus licere per Bullam celebrare vel celebrari facere in Oratorio priuato ab Episcopo approbato; existimo tamen per illa verba Bullæ nullo modo concedi eam habenti, ut possit habere in domo sua Oratorium ad diuinum cultum, & ad Missam celebrandam. Ducor, quia Bulla indifferenter conceditur omnibus, cuiuscumque conditionis; & status fuerint: ergo omnes sine delectu, etiam mediocris facultatis, & possibilitatis, & infimæ fortis uellent, & possent habere Oratoria priuata; quod cederet in vilipendium tam tremendi Sacrificij, & in maximum Pa rochialium Ecclesiarum damnum: quod nullo modo est de Summo Pontifice præsumendum: imò potius contrarium, ut constat ex prædicta declaratione Cardinalium iussu Pauli V. edita, qui propter reuerentiam tam tremendi Sacrificij, & abusum fidelium, nullum ferè discrimen (ut *ibi* habetur) inter Ecclesiam Dei, & hominum habitationem ponentium, omnes licentias**

ab Ordinariis in priuato Oratorio celebrandi concessas omnino abrogarunt. Igitur si dicta licentia soli Pontifici reseruatur, & quæ antea erant concessæ, propter abusum, & irreuerentiam sunt derogatæ, & quæ de nouo conceduntur, cum tanta difficultate, & tantis conditionibus, & limitationibus conceduntur, præsumendum non est intentionem Pontificis esse, eas tam facile, & sine delectu, & discretionem personarum concedere. Non ergo concedit Pontifex, ut habens Bullam possit habere Oratorium designatum, & visitatum ab Ordinario.

3. Merito itaque dixit Garcias *ubi sub num. 26.* [Quæ por la Bulla no se dà tal poder, ni se concede tal priuilegio, y que no pueden en virtud della usar en orden à erigir el Oratorio, sino que la Bulla quando dize, que en el pue dan celebrar, y oyr Missa, suppone, que está erigido con deuida autoridad, y con licentia del que puede darlas, aora sea Papa, Nuncio, ò Obispo, quæen esse no se pone la Bulla. La razon potissima es, porque no es verisimil, que aprctando tanto esto los Summos Pontifices, y atando las manos à los Obispos, y Nuncio de España, quiera abrir las para qualquier secular, que se le antojare hazer Oratorio en su casa. Y pregũto, si dà facultad à los seculares para esto, para que la niega à los Obispos, y à su Nuncio de qua ha de seruir prohibibles, que den tales licencias, si los que las piden, pueden tomar se la iusticia por sus manos? si el abuso, ò por lo menos la latitud de dar estas licencias en los Obispos, y Nuncio, ha ocaionado al Pontifice para reprimir las, y aun quitar las, como se puede entender, que pretende dar en la Bulla este priuilegio à todos los, que la tomanen? Ita illic. Nec talis opinio uideo, quod præcticeur in Hispania: nam omnes recurrunt ad Pontificem, vel ad Nuntium, & si per Bullam habetur priuilegium, quomodo dicitur hanc authoritatem concedendi Oratoria habere Commissarium Cruciatæ: Quod etiam non esse admittendum, in *sequentijs Resolucionib.* probabimus.

RESOL. XLIX.

An saltem Commissarius Cruciatæ possit dare licentiam audiendi Missam, vel celebrandi in Oratorio priuato? Ex p. 9. tr. 1. Ref. 24.

§. 1. Videtur prima facie affirmatiuè respondendum ex his, quæ obseruat *Egidius Trulench in Bull. Cruc. lib. 2. §. 5. dub. 1. num. 7.* ubi sic ait: [Obiter nota *Alphonsum Perez in lib. vrimo gra. fol. 59.* ubi agit de facultate Commissarij, ita habet: El commissario general tiene facultad de dar licencia para dezir Missa en Oratorio particular siendo primero visitado por el Ordinario, y en Altar portatil. Quæ quidem facultas non continetur saltem expressè in Bulla Latina. Attamen, si commissarius generalis uirtur hac facultate, credendum est, id posse: nam, ut refert idem *Alphonsum Perez ubi sup. pag. 60.* credendum est Commissarij simplici assertioni, absque eo quod fidem facit de litteris suæ facultatis. Ita enim habet. Al commissario general se le ha de creer diziendo que tiene facultad para la concession que hiziere, sin enseren en ellas las letras de su comisiõ y facultad, y en todas las cosas, y casos de las dichas concessiones haze se su assercion, como si las letras de facultades fueran insertas de verbo ad verbum. Et ita hanc sententiam tenet *Valerius in differentijs vrinis que fori, verb. Missa differ. 2.* ubi ait: Præfæctas licentias celebrandi in priuatis Oratorijs concedi à Commissario Bullæ Cruciatæ ex speciali commissione Papæ.]

2. Sed ego puto, hanc facultatem nunquam extitisse, quia

quia non video illam in Hispania practicam, & Hispani semper hanc facultatem petunt à Pontifice, vel à Nuntio, cui aliquando Pontifex non concedit, vel à García, Et idem García in Sum. Theol. mor. tract. 3. diff. 1. Et idem García in Sum. Theol. mor. tract. 3. diff. 1. sic ait: [Finalmente aora nouissimo en este Eneuro de 1644. me ha referido el Reuerendissimo P. Juan Velez, Predicador de su Magestad, y Obispo electo de Guadalajara de las Indias, que le dio el Señor Nuntio el Cardenal Pancirolo en Madrid, que tenia vn Breue de su Santidad, en que le prohibia dar licencia para dezir Missa en Oratorios privados en casas de los seculares; assi oy ya esta certada la puerta à esto de tal suerte, que solo el Papa puede.] Non est igitur admittenda dicta potestas in Commissario cruciata. Et ita nostram sententiam tenent etiam Quintanaduénas in Theolog. mor. tom. 1. tr. 7. ff. 33. n. 7. negans hanc facultatem Commissario post hanc Pauli V.

RESOL. L.

An designatio Oratorij priuati virtute Bullae Cruciatæ tempore interdicii possit fieri à quocumque Ordinario?

Et an hoc non procedat in designatione Oratorij priuati quod vobis Nobilibus à Pontifice conceditur, sed talis designatio fieri debet ab Ordinario loci? Ex p. 9. tr. 1. Ref. 16.

§. 1. Nominatim contra me negatiuam sententiam tenet doctus, & indissolubili amicitiae vinculo mihi coniunctus P. Franciscus Bardi in Bull. Cruc. part. 2. tract. 2. cap. 2. sect. 2. num. 6. Probat hanc sententiam primo, ex cap. His ergo, dict. 1. de consecr. vbi statuitur, non esse licitum celebrare extra Ecclesiam consecratam, nisi in illis locis in quibus Episcopus proprius iussit: Episcopus autem proprius est Diocesis, sine cuius licentia inutilis erit quacumque alia alterius Diocesis: & ferè idem dicitur in c. Clericorum eodem tit. & cap. Quidam. 18. q. 2. sic dicitur Placuit, ut nemo in ecclesia, aut edificare, aut construere Monasteria, aut Prætorij domum sine conscientia ipsius ciuitatis Episcopi, id est, sine eius consensu. Rursum hoc ipsum docet Panormitanus in Rubric. de consecr. Eccles. n. 1. inquit: [in Oratorijs priuatis non celebratur sine licentia sui Episcopi.] Et hoc etiam significauit Ancharanus in cap. Anchar. num. 2. de prin. in. 6. dum dicitur: Pontifex concedit per hanc Bullam Sacrificium offerri posse tempore interdicii in Oratorio, quod debet visitari, & designari ab Ordinario: necesse est, vt intelligatur de Ordinario illo, sine cuius licentia, vt statuitur in Canonibus, Missa extra Ecclesiam celebrari non potest, & hoc etiam modo conditio ista est interpretanda, dum in Breuibus pro personis particularibus conceditur facultas erigendi Oratorium in domo priuata, & praxis hoc ipsum ostendit: nam solus Ordinarius proprius pro executione Breuis Apostolici visitat, & designat locum. Præterea hanc sententiam docet Suarez in 3. part. S. Thomæ, tom. 3. disp. 81. sect. 3. post vlt. Scundum obseruandum: vbi tradit vniuersalem doctrinam dicens, ad vnumquemque Episcopum spectare in propria Diocesi designare loca, in quibus vel Sacrificium offerre, vel Sacramenta ministrare liceat. Quam doctrinam etiam ponit Persicus de offic. Valquez in 3. p. tom. 3. disp. 233. n. 2. ex Angelo, Fagundez de præcepto Eccles. lib. 3. cap. 13. n. 7. in fine & alij. Ratio pro hac conclusione iam tacta est: nam, cum visitatio, & designatio ista, sit actus iurisdictionis, & pertinet ad forum externum iudiciale, nequit ab

Episcopo in non subditos, sed in proprios subditos exerceri.

2. Verum, licet hæc opinio sit probabilis, sententiam affirmatiuam, quam docui, non minus esse probabilem existimo, & præter Trullench, & Ludouicum à Cruz, illam nouissimè tenet ex Societate Pater Quintanaduénas in Theol. mor. tom. 1. tract. 7. sing. 22. num. 1. in fine, & doctus Pater Hieronymus Garcia in Summa Theol. mor. tract. 3. diff. 8. dub. 2. punct. 3. numero 24. vbi sic ait: [Quanto a lo primero, aduerto, que esto priuilegio de la Bula concede poder oyr Missa, y hazerla dezir en Oratorios priuados à prouados por el Ordinario; que para esta prououacion no es necesario, que el Obispo Diocesano lo apruebe, sino que basta la prououacion de qualquier Obispo, por que si para elegir Confessor, basta en opinion prouable, que lo este por qualquier Ordinario; à fortiori lo sera, que el Oratorio lo este por qualquier.] Ita ille, cui etiam adde ex Societate Castrum Palaum tom. 4. tract. 25. disp. vn. punct. 6. num. 3. Vnde pro me, contra amicissimum Patrem Bardi, stant vsque adhuc quinque Doctores.

3. Verum, cum in foro externo Episcopus loci possit diffidia excitare, melius esset ab illo designationem, & approbationem Oratorij exposcere. Nota tamen, quod licet, vt dixi, nostra sententia sit probabilis, tamen non procedit in designatione Oratorij priuati, quod vitis nobilibus à Pontifice conceditur: nam in concessione, & Breui Pontificio apponitur, vt talis designatio efficiatur ab Ordinario loci: & ita me citato tenet doctus, & amicissimus Pater Pellizzarius in Manual. Reg. tom. 2. tract. 8. cap. 2. sect. 2. num. 142.

RESOL. LI.

Qui intelligantur sub nomine domesticorum, vt possint in Oratorio priuato audire Missam tempore interdicii vigore Bullae Cruciatæ?

Et an si quis stet extra domum Domini, si eius expensis alitur, possit gaudere dicto priuilegio Bullae Cruciatæ?

Et an Dominus possit, audito Sacro, alteri interesse in gratiam famulorum, qui aberant?

Et notatur, quod Sacerdos priuilegiatus tempore interdicii, virtute Cruciatæ, potest eligere laicum vt inferuiat Sacro, si non inueniat Ministrum habentem priuilegium assistendi Diuinis tempore interdicii; non autem hoc facere poterit, si Ministrum priuilegiatum reperiat. Ex p. 9. tr. 1. Ref. 17.

§. 1. Ad hoc dubium sic respondet Pater Bardi in Bull. Cruc. part. 2. tract. 2. cap. 3. sect. 1. n. 5. [Domestici nuncupantur familiares ipsi, si in eadem domo cum domino habitant: & ita appellantur, quasi domui astantes. Ad rationem verò domestici non sufficit sola habitatio, veluti materialis in eadem domo; sed vterius requiritur, vt ipsi habitantes alterutra subiectione ex enumeratis sint affecti, nempe, vel subiectione seruitutis, vel subiectione patriæ potestatis: quod expressè docet Felinus cap. In litteris, de rescrib. num. 1. & Baldus. Archidiaconus, Ioannes Andreas, quos laudat & sequitur Sanchez in opusc. lib. 7. cap. 1. dub. 20. num. 22. ideoque optimè concludit Felinus ex sua, & aliorum sententia, per rationem domesticitatis simpliciter acceptam importari quandam subiectionem: ex qua etiam infert, non omnes cohabitantes in eadem domo appellari domesticos; & hoc quia possunt omni subiectione carere ad dominum totius familiæ.]

Sup. hoc de ge doct. Ref. & §. not. præterita:

Sup. hoc: sup. lege doct. §. 1. & 2. Ref. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.